

Zuid-Afrikaanse Taalkunde: Vloeken in het Afrikaans

South African Linguistics: Swearing in Afrikaans

Cursusbeschrijving | Course description

NEDERLANDS

“Duizend bommen!” Welke Nederlandssprekende kent deze bekende zin van Kapitein Haddock niet?! Maar hoe vloekt en scheldt hij in andere talen, bijvoorbeeld in het Afrikaans? Bij het leren van een nieuwe taal is het niet verwonderlijk dat we vaak eerst enkele scheldwoorden van die taal leren. En dat is precies wat we in deze cursus gaan doen.

De cursus begint met een korte inleiding tot het Afrikaans, waarbij verschillende scheldwoorden worden gebruikt om te illustreren hoe het Afrikaans zich heeft ontwikkeld vanuit het Nederlands en andere talen, en vooral hoe het Afrikaans tegenwoordig verschilt van het Nederlands.

In het tweede gedeelte, zal de focus verschuiven naar een meer algemeen perspectief over vloeken. We zullen kijken naar verschillende soorten vloeken, waarom mensen vloeken, en hoe we zouden kunnen denken over vloeken in het algemeen.

Het volgende gedeelte, waarin we ons concentreren op scheldwoordenboeken en scheldwoorden in woordenboeken, is het hoofdgedeelte van deze module. We zullen alle verschillende Nederlandse scheldwoordenboeken bekijken om te beoordelen hoe we een modern, online scheldwoordenboek voor het Afrikaans moeten ontwikkelen. We gaan een raamwerk ontwikkelen voor de zogenaamde *Afrikaanse Vloekopedia*, en door middel van praktijkwerk gaan we aan de slag met de ontwikkeling van zo'n Afrikaans scheldwoordenboek.

In het laatste deel zal de nadruk liggen op enkele aanvullende thema's, gebaseerd op de interesses van studenten. Bijvoorbeeld: Hoe vertalen we

ENGLISH

“Duizend bommen!” Which Dutch speaking person does not know this famous phrase by Captain Haddock?! But how does he swear and curse in other languages, for example in Afrikaans? When learning a new language, it is unsurprising that we often learn some of the swearwords of that language first. And that is exactly what we will do in this course.

The course will commence with a cursory introduction to Afrikaans, using different swearwords to illustrate how Afrikaans developed from Dutch and other language, and especially how Afrikaans differs from Dutch nowadays.

In the second section, the focus will shift to a more general perspective about swearing. We will look at different kinds of swearing, why people swear, and how we could think about swearing in general.

The next section, where we focus on swearing dictionaries and swearwords in dictionaries, is the main section of this module. We will look at all the various swearing dictionaries available in Dutch, in order to assess how we should go about to develop a modern, online swearing dictionary for Afrikaans. We will develop a framework for the so-called *Afrikaanse Vloekopedia*, and through practical work, we will commence with the development of such an Afrikaans swearing dictionary.

In the last section the focus will be on some additional themes, based on the interests of students. For example: How do we translate swearwords, such as those in the Tintin series?

scheldwoorden, zoals die in de serie Kuifje? Hoe zit het met non-verbaal vloeken, zoals grove handgebaren? En waarom is onderzoek naar vloeken niet alleen interessant vanuit taalkundig perspectief, maar ook in het bredere veld van cognitieve neurowetenschappen?

De meeste geplande colleges zullen hoorcolleges zijn, gecombineerd met praktisch werk en voldoende tijd voor discussie. Ook zal een aantal externe experts worden uitgenodigd als gastdocent. Wanneer de hoofddocent niet persoonlijk beschikbaar is (hetzij vanwege de pandemie, hetzij omdat hij aan het begin en/of het einde van het semester in Zuid-Afrika is), worden de colleges online gegeven. Hij zal ook online of per afspraak beschikbaar zijn voor studiebegeleiding.

Evaluatie vindt plaats in de vorm van praktische (leuke) toetsvormen, variërend van vertalingen (bijvoorbeeld van delen van Kuifje-boeken of andere strips), het maken van blogs, video's of infographics over vloeken, en praktisch lexicografisch werk aan de *Afrikaanse Vloekepedia*. Terwijl studenten zullen worden blootgesteld aan het Afrikaans en veel zullen leren over het Afrikaans, ligt de nadruk niet op het leren van Afrikaans, en beoordelingen zullen daarom niet afhankelijk zijn van de beheersing van het Afrikaans.

Studenten kunnen ook graag aangeven welke thema's zij zelf interessant vinden of verder willen onderzoeken.

What about non-verbal swearing, like rude hand gestures? And why is research on swearing not only interesting from a linguistic perspective, but also in the broader field of cognitive neurosciences?

Most of the scheduled meeting sessions will be lectures, combined with practical work and ample time for discussions. A number of external experts will also be invited as guest lecturers. When the main lecturer is not available in person (either due to the pandemic, or otherwise because he is in South Africa at the beginning and/or end of the semester), lectures will be conducted online. He will also be available for online or face-to-face supervision.

Evaluation will be in the form of practical (fun) assessments, ranging from translations (e.g. of parts of Tintin books, or other comics), creating blogs, videos or infographics about swearing, and practical lexicographic work on the *Afrikaans Vloekepedia*. While students will be exposed to Afrikaans and learn a lot about Afrikaans, the focus is not on learning Afrikaans, and assessments will therefore not rely on the fluency in Afrikaans.

Students may also please indicate which themes they find more interesting, or which they want to investigate further.

Algoud (1991)

“De belangstelling voor de Nederlandse scheldwoordschat mag zich sinds enige jaren in een stijgende belangstelling verheugen. Na het *Nationaal scheldwoordenboek. Schelden van de Schelde tot Terschelling* (1984), *Van apekop tot zielepoot. Hoe mensen elkaar typeren* (1985) en het themanummer ‘Schelden en vloeken: taalgebruik in de marge en taal in optima forma’ van *OnzeTaal* (mei 1988), verscheen eind 1989 het definitieve *Luilebol! Het Nederlands Scheldwoordenboek*, dat wekenlang de bestsellerlijsten aanvoerde. Ten overvloede kwam op grond daarvan in 1990 nog *Lik op stuk. Nieuw Nederlands woordenboek van agressief taalgebruik* uit. Hiermee lijkt binnen een tiental jaren een creatief, maar schandelijk verwaarloosd deel van onze woordschat definitief gerehabiliteerd te zijn.”

Leerdoelen | Learning outcomes

NEDERLANDS

Na het voltooien van deze module moet je in staat zijn om:

- een overzicht van enkele van de belangrijkste verschillen tussen gesproken en geschreven Afrikaans en Nederlands te geven;
- Afrikaans beter te begrijpen en lezen door blootstelling aan gesproken en geschreven teksten in het Afrikaans;
- te onderscheiden tussen termen als vloeken, schelden, taaltaboes en andere verwante terminologie;
- taboetaalphenomenen binnen een functioneel, gebruikgebaseerd kader te begrijpen en bespreken;
- verschillende taalkundige kenmerken van vloeken in het Afrikaans, het Nederlands, hun varianten en andere talen in hun ecosysteem te vergelijken en bespreken;
- een overzicht van de lexicografische behandeling van vloekwoorden en verwante constructies in het Afrikaans en Nederlands te geven;
- het verschil tussen lexicografie en constructicografie te begrijpen;
- lexicografische en/of constructicografische artikelen voor verschillende Afrikaanse vloekwoorden en/of vloekconstructies aan te maken;
- interessante en belangrijke onderwerpen in vloekenonderzoek te identificeren; en
- verschillende populaire communicatiemedia (bijv. blogs, video's, infographics) gebruiken om wetenschappelijke kennis over taaltaboes te communiceren.

ENGLISH

After completing this module, you should be able to:

- give an overview of some of the most important differences between spoken and written Afrikaans and Dutch;
- understand and read Afrikaans better through exposure to Afrikaans spoken and written texts;
- distinguish between terms like swearing, cursing, language taboos, and other related terminology;
- understand and discuss taboo language phenomena within a functional, usage-based framework;
- compare and discuss various linguistic features of swearing in Afrikaans, Dutch, their varieties, and other languages in their ecosystem;
- provide an overview of the lexicographic treatment of swearwords and related constructions in Afrikaans and Dutch;
- understand the difference between lexicography and constructicography;
- create lexicographic and/or constructicographic entries for a variety of Afrikaans swearwords and or swearing constructions;
- identify interesting and important topics in swearing research; and
- utilise various popular communication media (e.g. blogs, videos, infographics) to communicate scientific knowledge about language taboos.

Lesmateriaal | Learning material

Voorgescreven | Prescribed

- Van Sterkenburg, Piet G. J. 2019. *Rot lekker zelf op: Over politiek incorrect en ander ongepast taalgebruik*. Schiedam: Scriptum.
- Gratis inschrijven op [VivA: KPO en KPE](#)
- Gratis toegang tot woordenboeken bij [VivA Tuis \(viva-afrikaans.org\)](#) (ook via app beschikbaar)
- Gratis toegang tot [etymologiebank.nl](#)
- Gratis toegang tot het [Online Afrikaans-Nederlands woordenboek \(roepstem.net\)](#)
- Gratis toegang tot [Facebook: Vloekgroep](#)

Aanbevolen | Recommended

- Kuifie-, Kuifje- en/of Tintin-boeken (ook via app beschikbaar in het Nederlands en Engels)
- Aalbrecht, Heidi, and Pytr Wagenaar. 2013. *Woordenboek van het Algemeen Onbeschaafd Nederlands*. Houten & Antwerpen: Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv.
- Algoud, Albert. 1991/2021. *Duizend bommen en granaten: Scheldwoordenboek van Haddock*. Brussel: Casterman.
- De Bleecker, Dries, Piet Thomas, and Jozef Van Haver. 1990. *Lik op stuk: Nieuw Nederlands woordenboek van agressief taalgebruik*. Tielt: Lannoo.
- De Coster, Marc. 2007. *Groot scheldwoordenboek: van apenkot tot zweefteef*. Antwerpen: Standaard.
- Heestermans, Hans. 1989. *Luilebol! Het Nederlands scheldwoordenboek*. Amsterdam: Thomas Rap.
- Jansen, Frank. 1985. *Van apekop tot zielepoot: Hoe mensen elkaar typeren*. 's-Gravenhage: Nijgh & Van Ditmar.
- Joustra, Arendo. 1988. *Homo-erotisch woordenboek*. Amsterdam: Thomas Rap.
- Laps, Kristiaan. 1984. *Nationaal scheldwoordenboek: Schelden van de Schelde tot Terschelling*. Amsterdam: Ploegsma.
- Van der Gucht, Fieke, Marten Van der Meulen, Robbe Verlinde, and Willem Vanbeylen. 2018. *Het groot Vlaams vloekboek: Slimmer schelden en vaardiger vloeken*. Tielt: Lannoo.
- Van der Meulen, Marten, Fieke Van der Gucht, Robbe Verlinde, and Willem Vanbeylen. 2018. *Het groot Nederlands vloekboek: Slimmer schelden en vaardiger vloeken*. Tielt: Lannoo.
- Van Sterkenburg, Piet G.J. 2001. *Vloeken. Een cultuurbepaalde reactie op woede, irritatie en frustratie*. 2e ed. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Van Sterkenburg, Piet G. J. 2007. *Woorden van en voor emotie*. Leiden: Universiteit Leiden.
- Van Sterkenburg, Piet G.J. 2008. *Krachttermen*. Schiedam: Scriptum.

Docent | Lecturer

Gerhard van Huyssteen

- Email: gerhard.vanhuysteen@nwu.ac.za
- WhatsApp: +27825624814
- Microsoft Teams: <https://bit.ly/Teamsgesprek-GBVH>
- Website: <https://gerhard.pro>
- Website: <https://vloek.co.za>

Ander informatie

- **Onderwijstaal**
 - Afrikaans
 - Nederlands
- **Totale studielast:** 5 EC = 140 uur
 - Hoorcollege: 20 uur
 - Werkcollege: 6 uur
 - Studiebegeleiding: 10 uur
 - Paper(s): 20 uur
 - Overige toetsvorm(en): 40 uur
 - Zelfstudie: 44 uur
- **Toetsing**
 - Werkstuk 1: 21 maart
 - Werkstuk 2: 29 april
 - Werkstuk 3: 23 mei
- **Weging**
 - Werkstuk 1 = 20
 - Werkstuk 2 = 20
 - Werkstuk 3 = 60